

מנה בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרו

לע"צ הגה"ק רבי גדליה משה
בן רבי שלמה גולדמן זיע"א
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 151 פרשת חיי שרה תשפ"ג

נדרים כו-לב

בנודר שהם של בית המלך ביאר רב. עמרם בשם רב שהוא אומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם אינם של בית המלך, אך קשה שאם יאסרו א"כ הם נאסרו מיד, ויש לומר שאמר יאסרו היום אך אם כך המוכס לא יסכים עמו, וצ"ל שהוא אומר בלבו היום אך בפיו הוא מוציא סתם, ואף שבכל מקום דברים שבלב אינם דברים אך באונס מתחשבים במה שבלבו. **רב הונא אומר** שיש ברייתא שלב"ש לא פותחים לו בשבועה ולב"ה פותחים בשבועה, ומשמע שאמנם לב"ש לא פותחים בשבועה אך בנדר פותחים, ולכאורה במשנתנו ב"ש אומרים שגם בנדר לא פותחים, ועוד קשה שבברייתא יש לדייק שבשבועה לא פותחים אך הוא יכול לידור בשבועה, והרי שנינו במשנה שלב"ש בכל נודרין חוץ מבשבועה, ויש לומר שבמשנתנו כתבו שלב"ש לא פותחים אף בנדר להודיע כחם של ב"ש, ובברייתא כתבו לא פותחים בשבועה להודיע כחם של ב"ה שפותחים בשבועה, ורב אשי מבאר בברייתא שלב"ש אין שאלה בשבועה ולב"ה יש שאלה בשבועה.

משנה אם אמר הרי נטיעות הללו קרבן אם אינם נקצצו או שאמר טלית זו קרבן אם לא תישרף יכול לפדותם, ואם אמר נטיעות הללו קרבן עד שיקצצו או שאמר טלית זו קרבן עד שתשרף **עמוד ב** אין להם פדיון. **גמרא** יש להקשות מדוע המשנה לא כתבה קדושות ואינם קדושות, ויש לומר שאגב שכתוב בסיפא אין להם פדיון כתבו ברישא יש להם פדיון.

אמימר מבאר במשנה שאמר אם אינם נקצצו היום ועבר היום ולא נקצצו אך לכאורה במקרה זה ודאי חל ההקדש, ויש לומר שמדובר שיש רוח חזקה, ולגבי טלית מדובר שכבר יש שריפה, וא"כ הוא מעלה על דעתו שלא ינצלו והיינו אומרים שלא גמר בדעתו להקדיש שחשב שלא תיעקר הנטיעה ולא תישרף הטלית, קמ"ל שחל ההקדש.

שנינו במשנה שאם אמר קרבן עד שיקצצו וישרפו אין להם פדיון ומשמע אפילו אחר קציצה, ובר פדא אומר שאם פדה אותם הן קדושות שוב עד שיקצצו ואם נקצצו פודה פעם אחת וזה מספיק, ועולא אומר שאחר קציצה אינו צריך לפדותם.

דף כט ומקשה רב המננא להיכן הלכה קדושתם שהרי פשוט שהאומר לאשה היום את אשתי ומחר אין את אשתי אינה יוצאת ללא גט, ורבא אומר שאין לדמות קדושת דמים לקדושת הגוף שקדושת דמים יכולה לצאת חנם ע"י תנאי ואילו קדושת הגוף אינה יוצאת ע"י תנאי, ואב"י מקשה ששנינו בברייתא האומר שור זה עולה כל ל' יום ולאחר ל' יהיה שלמים חל כדבריו, ורואים שקדושת הגוף יוצאת חנם ע"י התנאי, ויש לומר שבברייתא מדובר שאמר לדמים, אך קשה שבהמשך הברייתא כתוב שאם אמר לאחר ל' עולה ומעכשיו שלמים חל כדבריו, ויש נאמר שברישא מדובר בקדושת דמים ובסיפא בקדושת הגוף **עמוד ב** א"כ יש חידוש בסיפא שלא נאמר שקדושת הגוף לא יוצאת מעצמה קמ"ל שכן, אך אם נאמר שכל הברייתא מדברת בקדושת דמים א"כ אין כלל חידוש בסיפא שהרי אם ראינו ברישא שיוצא מקדושה חמורה לקלה ק"ו שיוצא מקדושה קלה לחמורה, אך לפ"ז קשה לבר פדא שאמר שקדושת הגוף לא יוצאת מעצמה, ורב פפא אומר שבר פדא יבאר שאם לא אמר מעכשיו שלמים לאחר ל' יום זה נעשה עולה, כמו האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' מקודשת אף שהמעוט נאכלו, ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שאינה יכולה לחזור בה, אך זה מובן למ"ד שבקידושין אלו אינה יכולה לחזור, אך למ"ד שיכולה לחזור תוך ל' זה לא מובן, ויש לומר שגם למ"ד שאשה יכולה לחזור בה תוך ל', בהקדש אינו יכול לחזור בו, כי אמירתו לגבוה זה כמסירתו להדיוט.

ר' אבין ורב יצחק ברבי ישבו לפני ר' ירמיה והוא נמנם והם אמרו שלדעת בר פדא שהן קדושות לאחר פדיון

דף ל יש לפשוט את הספק של רב הושעיא שאם נתן לאשה ב' פרוטות ואמר לה באחת תקדשי לי היום ובשניה לאחר שאגרשך ולבר פדא יחלו הקידושין לאחר גירושין כמו כאן שקדוש לאחר פדיון, התעורר ר' ירמיה ואמר מה הדמיון בין פדאן הוא עצמו לפדאום אחרים שר' יוחנן אמר שאם הוא פדאן חוזרות וקדושות, ואם פדאום אחרים קדושתם אינה חוזרת ואשה זה כמו פדאום אחרים, וכן אמר ר' אמי בשם ר' יוחנן שקדושות רק כשהוא פדאום ולא כשפדאום אחרים.

משנה הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה אך אם נדר מיושבי היבשה אסור גם מיורדי הים שהם בכלל יושבי היבשה, ולא מדובר בהולכים ביים מעכו ליפו שבכל מקרה הם כיושבי היבשה אלא במי שדרכו לפרש ביים. **גמרא** רב פפא ורב אחא בר רב איקא נחלקו אם הסיפא של המשנה מדברת בנדר מיורדי הים או כשנדר מיושבי היבשה, ואם זה הולך על הרישא הביאור הוא שהנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה אך נאסר ביורדי הים אך לא באלו שנוסעים מעכו ליפו **עמוד ב** שהם נחשבים ליושבי היבשה אלא במי שדרכו **במדינת** שיש בהם יבשה ופדאום אחרים שיש בהם יבשה שנדר מיושבי היבשה נאסר אף ביורדי הים, אך לא רק באלו שהולכים

דף כו לרבא, גם ב"ש מודים במקרה שאמר אם הייתי יודע שאבי ביניכם הייתי אומר פלוני ופלוני אסורים ואבי מותר, וכולם מותרים, ונחלקו באומר לו ידעתי שאבי ביניכם הייתי אומר כולכם אסורים חוץ מאבי, שב"ש סוברים כר"מ שתופסים את הלשון הראשון, וב"ה סוברים כר' יוסי שאדם נתפס בגמר דיבורו, ורב פפא מקשה מברייתא שר"ע אומר שנדר שהותר מקצתו הותר כולו במקרה שאמר קונם שאיני נהנה לכולכם אם הותר אחד הותרו כולם, ואם אמר איני נהנה לא לזה ולא לזה אם הותר הראשון הותרו כולם אך אם הותר האחרון רק הוא מותר וכולם אסורים, ורבה יעמיד שברישא מדובר שאמר לא לזה ולא לזה ובסיפא מדובר שאמר כולכם אסורים, אך לרבא קשה שאמנם ברישא ניתן להעמיד שאמר לכולכם **עמוד ב** אך בסיפא שאמר לזה ולזה מדוע זה רק לר"ע הרי לרבא גם רבנן מודים שמותר, ורבא אומר שגם לרבה יהיה קשה בסיפא שאם מדובר שאמר כולכם אסורים מי הוא הראשון ומי הוא האחרון, אלא ברישא מדובר שאמר כולכם ובסיפא מדובר שתלה כל אחד במי שלפניו שאמר פלוני כפלוני ופלוני כפלוני, וכן מדויק מהמשך הברייתא הותר האמצעי ממנו ולמטה מותר וממנו ולמעלה אסורים, ורב אדא בר אבהו הקשה לרבא ששנינו לקמן שאחד אמר קונם בצל שאני טועם שבצל הוא רע ללב, אמרו לו והרי כופרי הוא טוב ללב הותר בכופרי ואפילו בכל הבצלים, וכן היה מעשה שר"מ התיר בכל הבצלים, ולכאורה מדובר כשאמר לו הייתי יודע שכופרי הוא טוב ללב הייתי אומר כל הבצלים אסורים וכופרי מותר, ויש לדחות שהוא אומר לו הייתי יודע שכופרי טוב ללב הייתי אומר בצל פלוני ופלוני אסור וכופרי מותר, ור"מ סובר כר"ע לדעת רבנן, ורבנא הקשה לרבא שכתוב בברייתא שלר' נתן יש נדר שמקצתו מותר מקצתו אסור, שאם נדר מכלכלה,

דף כז והיו בה בנות שוח ואמר לו הייתי יודע שיש בתוכה מבנות שוח לא הייתי נודר, הכלכלה אסורה ובנות שוח שבה מותרות, עד שבא ר"ע ולימד שנדר שהותר מקצתו הותר כולו, ולכאורה מדובר שאמר לו הייתי יודע שבנות שוח בתוכה הייתי אומר שחורות ולבנות אסורות ובנות שוח מותרות וזה רק כר"ע, ורבנן חולקים על זה, ויש לדחות שמדובר שהוא אומר לו הייתי יודע שיש בה בנות שוח הייתי אומר כל הכלכלה אסורה ובנות שוח מותרות, ישנה ברייתא שאם נדר מה' בני אדם והותר באחד מהם הותרו כולם ואם נדר חוץ מאחד מהם הוא מותר וכולם אסורים לדעת רבה הרישא כר"ע והסיפא לכו"ע, ולרבא הסיפא לרבנן והרישא לכו"ע.

משנה נדרי אונסין היינו שחבירו הדירו שיאכל אצלו וחלה הוא או בנו או שעכבו נהר. **גמרא** אדם אחד הביא שטרי זכויותיו לב"ד ואמר אם לא אבא עד ל' יום יתבטלו זכויותי ונאנס ולא בא, אמר רב הונא שבתלו זכויותיו ורבא אומר שהוא אנוס והתורה פטרה אונס, שכתוב **ולנערה לא תעשה דבר**, ואין לחלק ששם פטרו רק במיתה שהרי שנינו שנדרי אונסין שאף לענין נדר פטור באונס, אך יש להקשות שלגבי גט שנינו שאם אמר הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש חל הגט, ולכאורה איך חל הגט הרי הוא נאנס, ויש לחלק **עמוד ב** שלו היה יודע שימות היה גומר את הגט מיד, ואין להקשות מהמקרה שאדם אחד אמר אם לא אבא עד ל' יום יהיה גט ובא בל' יום והפסיקו הנהר ואמר ראו שבאתי ראו שבאתי, ואמר שמואל שלא נקרא שהוא בא והגט חל, ולכאורה הוא אנוס, ויש לומר שאונס גלוי שיכל להתנות על כך אינו אונס, ונהר שהפסיק הוא אונס גלוי ושכיח, אך יש להקשות שזה אסמכתא שלא קונה ואיך בטלו זכויותיו, ויש לומר שכוון שזכויותיו תפוסות בב"ד זה לא אסמכתא, אך לכאורה יש להוכיח ממה ששנינו מי שפרע מקצת חובו והביא את השטר לשליש ואמר אם לא אתן לו מכאן עד ל' יום תן לו את השטר והגיע הזמן ולא נתן, לר' יוסי יתן ולר' יהודה לא יתן, ואמר ר"נ בשם רבה בר אבבה בשם רב שאין הלכה כר' יוסי שסובר שאסמכתא קונה, ויש לחלק שכאן הזכויות שלו תפוסות בב"ד, להלכה אסמכתא קונה ודוקא כשלא היה אונס וקנה ממנו בב"ד חשוב.

משנה יכול לנדור למי שבא להרוג ולהחרים ולקחת מכס שהדבר תרומה, או שזה של בית המלך אף שזה לא כך, לב"ש נודרים בכל צורות הנדר מלבד שבועה,

דף כח ולב"ה יכול גם להשבע להם, לב"ש לא יפתח להם בנדר אם לא זקוק לכך ולב"ה יכול לפתוח בנדר, לב"ש נודר רק במה שהוא מדירו ולב"ה גם במה שאינו מדירו שאם אומר לו אמור קונם אשתי נהנית לי יכול לנדור אשתי ובני נהנים לי, ולב"ש אשתו מותרת ובניו אסורין ולב"ה גם בניו מותרים. **גמרא** יש להקשות איך ניתן להפטר מהמכס הרי שמואל אומר שדינא דמלכותא דינא, ור' חיינא בר כהנא אומר בשם שמואל שמשנתנו מדברת במוכס שאין לו קצבה, ואצל ר' ינאי ביארו שבמשנה מדובר במוכס שעמד מעצמו.

מעכו ליפו שבלאו הכי הם נחשבים ליושבי היבשה אלא אפילו במי שדרכו לפרש כי סופו לעלות ליבשה.

משנה הנודר מרואי החמה נאסר אף בסומים שהוא התכוון למי שהחמה רואה אותו. **גמרא** הביאור במשנה שהוא לא אמר שהוא נודר מהרואים אלא התכוון בנדרו להוציא דגים ועוברים.

משנה מי שנדר משחורי הראש נאסר גם בקרחים ובעלי שיבה, אך מותר בנשים וקטנים שרק אנשים נקראים שחורי הראש. **גמרא** נאסר גם בקרחים כי לא אמר שנודר מבעלי שיער.

רק אנשים נחשבים שחורי הראש כי לפעמים ראשם מגולה ולפעמים מכוסה, אך נשים שערם מכוסה לעולם וקטנים לעולם אינו מכוסה.

משנה מי שנדר מילודים מותר במי שנולד אח"כ ואם נדר מנולדים אסור מהילודים, ור"מ מתיר בילודים, ולחכמים הוא התכוון לאסור עצמו במי שדרכו להוולד. **גמרא** משמע שר"מ התיר אף ילודים וק"ו נולדים וקשה לפ"ז ממי נאסר, יש לומר שחדס במשנה, ויש לבאר שלת"ק הנודר מילודים מותר בנולדים ואם נדר מהנולדים אסור בילודים ור"מ אומר שכמו שהנודר מילודים מותר בנולדים אף הנודר מנולדים מותר בילודים, ורב פפא מקשה שלפ"ז נולדים הכוונה שיוולדו, ואצל יוסף נאמר שיעקב אמר לו **שני בניך הנולדים לך** הכוונה לאלו שיוולדו והרי כבר נולדו, אלא צ"ל שהכוונה שיוולדו, אך א"כ קשה מהפסוק **הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו** ודאי לא נולד עדיין שהרי גם מנשה סבו עדיין לא נולד, אלא אף שהפסוק קורא נולד למי שנולדו ולמי שיוולדו, אך בנדרים הולכים אחר לשון בני אדם והכוונה שאלו שיוולדו בעתיד.

לחכמים הנודר מנולדים כוונתו למי שדרכו להוולד, ובא למעט דגים ועופות שאינם נולדים אלא רק יוצאים מביצים.

דף לא משנה הנודר משובתי שבת אסור בישראל ובכותים, וכן הנודר מאוכלי שום אסור בישראל ובכותים, אך אם נדר מעולי ירושלים אסור בישראל ומותר בכותים. **גמרא** אם כוונתו בשובתי שבת למקיימי שבת א"כ הוא יהיה אסור גם בעכו"ם שמקיים שבת, ואם כוונתו על המצווים על שבת א"כ כפיפא שנדר מעולי ירושלים כוונתו למצווים על עליה לרגל, א"כ מדוע הוא מותר בכותים הרי גם הם מצווים על עליה לרגל, ואביי מבאר שכוונתו למצווים ועושים, ולענין שביתת שבת ושום הכותים מצווים ועושים, אך בעליה לירושלים הם מצווים ואינם עושים.

משנה אם אמר קונם שאיני נהנה מבני נח הוא מותר בישראל ונאסר רק בעכו"ם. **גמרא** ישראל יצאו מכלל בני נח כיון שאברהם התקדש הם נקראים על שמו.

משנה אם אמר קונם שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר בעכו"ם. **גמרא** אף שישמעאל הוא בן אברהם, אך כתוב **כי יצחק יקרא לך זרע**, ועשו לא נחשב כבן יצחק, כי כתוב **יצחק ולא כל יצחק**.

משנה אמר קונם שאיני נהנה בישראל יכול לקנות ביותר ולמכור בפחות ואם נדר שישאל נהנים לי קונה בפחות ומוכר ביותר ואמנם אף אחד לא ישמע לו לכך, אם אמר שאיני נהנה להם והם לי יהנה רק מעכו"ם. **גמרא** שמואל אומר שהלוקח כלי מהאומן לבקר ונאנס בידו חייב, ומשמע שהוא סובר שעיקר ההנאה במקח הוא של הקונה, ולכאורה יש להוכיח ממשנתנו שכשנדר מישאל מוכר בפחות ומשמע ששוא בשוה אסור, ואם נאמר שההנאה היא של הקונה א"כ יוכל למכור שוה בשוה, ויש לומר שהמשנה מדברת במקח רב שהוא כמו על פניו, ובשוה בשוה יש הנאה למוכר, אך לפ"ז מדוע ברישא הוא קונה ביותר, ועוד שכשנדר שישאל לא יהנו ממנו לוקח בפחות ומוכר ביותר, ואם מדובר במקח רע יקנה גם שוה בשוה, ויש לומר שבסיפא מדובר במכר חריף שהולך, אך לפ"ז מדוע קונה רק בפחות הרי יכול לקנות גם שוה בשוה, **עמוד ב** אלא המשנה מדברת במכר ממוצע ושמואל דיבר במכר חריף להמכר, וישנה ברייתא כדברי שמואל שמי שקנה כלים מתגר לשגר לבית חמיו ואמר לתגר אם יקבלו ממני אתן לך דמיהם ואם לא יקבלו ממני אתן לך דמי טובת הנאה שיש מהם, ואם נאנסו בדרך הלוח חייב ואם נאנסו בדרך חזור פטור שהוא כנושא שכר.

סוחר אחד לקח חמור למכרו ולא הצליח ונאנס בדרך חזרה ור"נ חייבו לשלם, והקשה רבא לר"נ מהברייתא שנאנסו בהליכה חייב ובחזרה פטור, אמר ר"נ שחזרה של הסוחר היא כהולכה כי הוא ימכור אפילו בסף ביתו.

משנה אם אמר קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל אך אסור בעכו"ם שנימולו אם אמר קונם שאני נהנה ממולים אסור בערלי ישראל ומותר בעכו"ם שנימולו כי ערלה קרויה ע"ש עכו"ם שכתוב **כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב**, ועוד כתוב והיה הפלישתי הערל הזה ועוד כתוב **פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערלים**, ר"א בן עזריה אומר שהערלה מאוסה שהתגנו בה רשעים שכתוב **כי כל הגוים ערלים**, ר"י ישמעאל אומר גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג ברייתות, ור"י יוסף אומר גדולה מילה שדוחה שבת החמורה, ר"י יהושע בן קרח אומר שמילה גדולה שלא נתלה למשה הצדיק עליה אפילו שנה, ר"י נחמיה אומר שגדולה מילה שדוחה את הנגעים, ורבי אומר שגדולה מילה שגם אחר שאברהם אבינו קיים את כל המצוות הוא לא נקרא שלם אלא רק אחר שנימול, שכתוב **התהלך לפניו והיה תמים**, ועוד גדולה מילה שלולא היא לא ברא הקב"ה את עולמו שכתוב **כה אמר ה' אם לא ברייתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתני**. **גמרא** ר"י יהושע בן קרח אומר שמילה גדולה שכל

הזכויות שעשה משה לא עמדו לו כשהתרשל מהמילה שכתוב **ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו**, ורבי אומר שמשא לא התרשל אלא אמר אם אמול את אליעזר ואצא יהיה לו סכנה, שכתוב **ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים**, ואם אמול ואשהה ג' ימים הרי אמר לי הקב"ה **לך שוב מצרים**,

דף לב ומשה נענש על כך שהתעסק במלון תחילה שכתוב **ויהי בדרך במלון**, רשב"ג אומר שהמלאך לא רצה להרוג את משה אלא את התינוק, שכתוב **כי חתן דמים אתה לי** והתינוק הוא הקרוי חתן.

ר' יהודה בר ביזנא דרש שכשמשא התרשל מהמילה באו אף וחימה ובלעוהו והשאירו ממנו רק את רגליו ואז לקחה ציפורה צור וכתרה את ערלת בנה ומיד **וירף ממנו**, וביקש משה להרגם שכתוב **הרף מאף ועזוב חימה**, ויש אומרים שאכן הוא הרג את חימה שכתוב **חימה אין לי**, אך קשה שכתוב **כי יגורתי מפני האף והחימה**, ויש לומר שיש ב' חימה, או שמשא פחד מהחיל של חימה.

רבי אומר גדולה מילה שאין מי שהתעסק במצוות כאברהם אבינו והוא נקרא תמים רק אחר מילה שכתוב **התהלך לפניו והיה תמים**, וכתוב **ואתנה ברייתי ביני ובינך**, ועוד גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל מצוות התורה שכתוב **כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית**, ועוד גדולה מילה שלולא היא לא התקיימו שמים וארץ שכתוב **אם לא ברייתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתני**, וזה לא כר"א שדרש גדולה תורה שלולא היא לא התקיימו שמים וארץ, שכתוב **אם לא ברייתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתני**.

רב יהודה אומר בשם רב שכשהקב"ה אמר לאברהם **התהלך לפניו והיה תמים** אחזו רעהו ואמר שמא יש בי דבר מגונה, אמר לו הקב"ה **ואתנה ברייתי ביני ובינך** והתקררה דעתו, ומה שכתוב **ויוצא אותו החוצה** שאברהם אמר שהוא ראה באיצטגנינות שיהיה לו רק בן אחד אמר לו הקב"ה צא מאיצטגנינות שלך אין מזל לישראל.

ר' יצחק אומר שהמתמים עצמו הקב"ה מתמים עמו שכתוב **עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתם**, ור' הושעיא אומר שהמתמים עצמו עומדת לו השעה, שכתוב **התהלך לפניו והיה תמים** וכתוב **והיית לאב המון גוים**.

רבי אומר שהמנחש רודף אחריו הנחש, שכתוב כי לא נחש ביעקב, אך לכאורה כתוב לא בא' אלא זה מדה כנגד מדה, ואהבה בן ר' זירא שנה שמי שאינו מנחש מכניסים אותו במחיצה שאפילו מלאכי השרת לא נכנסים שכתוב **כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב מה פעל קל**, שיאמרו לו המלאכים מה פעל כי אינם נכנסים באותה מחיצה.

ר' אבהו אומר בשם ר"א שהסיבה שאברהם נענש שהשתעבדו בניו ר"י שנים מפני שעשה אנגריא בת"א, שכתוב **וירק את חניכיו ילידי ביתו**, ושמואל אומר שהפרזו והרהרו על מידותיו של הקב"ה שאמר **במה אדע**, ור' יוחנן אומר שהוא הפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה, שכתוב **תן לי הנפש והרכוש קח לך**.

רב מפרש בפסוק **וירק את חניכיו ילידי ביתו** שהוריק להם תורה, ושמואל אומר שהוריק להם זהב, ומה שכתוב שמונה עשר ושלש מאות אמר ר' אמי בשם ר"א שאליעזר היה כנגד כולם, ויש אומרים שזה אליעזר שחשבון גימטריא של שמו עולה ש"ח.

עוד אמר ר' אמי בשם ר"א שאברהם אבינו הכיר את בוראו כשהיה בן ג' שנים שכתוב **עקב שמע אברהם בקולי ומספר עקב עולה קע"ב**. **עמוד ב** רמי בר אבא אומר שהשטן בגימטריא שס"ד שיש יום בשנה שאינו משטיין, עוד אמר רמי בר אבא שכתוב אברם וכתוב אברהם שבתחילה המליכו הקב"ה על רמ"ג אברים ואח"כ על רמ"ח אברים על ב' עיניים וב' אזניים וראש הגוייה.

עוד דרש רמי בר אבא על הפסוק **עיר קטנה ואנשים בה מעט**, עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו האברים, **ובא אליה מלך גדול** זה יצר הרע, **ובנה עליה מצודים וחרמים** אלו עוונות, **ומצא בה איש מסכן וחכם** זה יצר טוב, **ומלט הוא את העיר** בחכמתו דיינו תשובה ומעשים טובים, **ואדם לא זכר את האיש המסכן** הוא שבשעה שיצר הרע שולט לא זוכרים את היצר טוב, ומה שכתוב **החכמה תעז לזכרם מעשרה שליטים**, החכמה זה תשובה ומעשים טובים, מעשרה שליטים זה ב' עיניים וב' אזניים וב' ידיים וב' רגליים וראש הגוייה ופה.

ר' זכריה אומר שהקב"ה רצה להוציא כהונה משם בן נח שנאמר עליו **והוא כהן לקל עליון**, אך כיון שהקדים את ברכת אברהם לברכת ה' יצאה הכהונה מאברהם שכתוב **ויברכהו ויאמר ברוך אברם לקל עליון קונה שמים וארץ וברוך קל עליון**, אמר לו אברהם וכי מקדימים ברכת עבד לקונו, מיד נתנה לאברהם שכתוב **נאם ה' לאדוני שב לימיני עד אשית אויבך הדום לרגליך**, וכתוב אח"כ **ושבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק**, על דבורו של מלכי צדק, ולכן כתוב **והוא כהן לקל עליון** שהוא כהן ולא זרעו.

פרק אין בין המודר

משנה ההבדל בין מודר הנאה מחבריו למודר מאכל מחבריו זה רק דריסת הרגל וכלים שלא עושים בהם אוכל נפש שלא משכירים אותם, מי שמודר מאכל מחבריו לא ישאל לו נפה וכברה ריחיים ותנור, אך יכול להשאיל לו חלוק טבעת טלית ונזמים. **גמרא** רב אדא בר אבהו אומר שמשנתנו כדעת ר"א בן יעקב שאפילו דבר שמוותרים עליו נאסר במודר הנאה.